

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

MOSKOVSKI PROCES.

Socialisti smo naziranja, da nista puč in bomba nobeno orožje v borbi za socializem in proti kapitalizmu. Zakaj vsa teroristična sredstva izzevo v moderno organizirani državi težke posledice. Ni potreba daleč poseči, pa imamo takoj vse polno vzgledov pri roki. Za osvežitev spomina navajamo samo enega, in sicer zakon o zaščiti države, ki je izšel po različnih komunističnih terorističnih dejanjih. S svojo brezglavo taktiko so komunisti na celi črti škodovali delavskim koristim. Zakaj socialisti smo tudi revolucionarji, toda v resničnem delu in ne revolucionarji v frazi, kar so še do danes sodrugi komunisti. To svojo zmotno taktiko uvidevajo že tudi komunistični delavci sami in skušajo odpomoči temu zlu s tem, da forsirajo izobrazbo na vseh mogočih poljih. S tem pa so se že zelo približali nam socialistom, ki pravimo, da bo socialna revolucija le takrat uspešna, če bodo dani gospodarski in politični pogoji. Zato je vsak sodrug z velikim zaželenjem pozdravljal berlinsko konferenco, na kateri so razpravljali zastopniki socialističnih strank s komunističnimi o enotni fronti proletariata. Žal, da se je ta konferenca razbila, ker se je pokazalo, da so jo komunisti izrabljali v

svoje namene in da jim je komaj za spoznanje do enotne fronte. Najbolj so to dokazali z nameranim procesom proti ruskim socialistom, katere so obtožili izdajstva delavskih koristi v Rusiji. Kmalu je bilo ugotovljeno, da gre za načelne razlike med socialisti in komunisti, zato so socialistične stranke v vseh državah zahtevale za obtožence svoje zagovornike. Vse te zahteve so bile komunistom v Rusiji neljube, ker bi jih na ta način pričeli socialisti kontrolirati pri razupitem moskovskem procesu. Končno so se morali le udati. V Moskvo so prispeli socialistični zagovorniki, med katerimi je bil tudi Vanderwelde, bivši predsednik druge internacionale. Ko so se mudili v Moskvi, so jih morali vedno spremljati stražniki, ker bi jih sicer razljučena ljudska masa linčala. Poleg tega so jim komunisti stavili pri zagovarjanju pogoje, pod katerimi bi smeli zagovarjati obtožence. To je napotilo socialistične zagovornike, da so odložili svoja mesta ter s tem napravili za proces odgovorne komuniste same. Vsa socialistična javnost je sprejela to vest z velikim nezadovoljstvom, ker se je zopet pričela, da je pot do enotne fronte proletariata še dolga.

Iz kakih slojev prihajajo voditelji ruskega proletariata?

(Konec.)

(Po »Proletarcu«.)

Kalinin je predsednik centralnega izvrševalnega odbora vseruskega sovjeta. Njegova služba je slična službi predsednika republike. On prihaja iz seljaške družine. V ruskem delavskem gibanju je že dolgo aktiven v boljševiški struji. Pri seljakih ima velik vpliv. Z generalom Budenijem, ki tudi prihaja iz seljaških vrst, sta največ pripomogla za pridobitev velikega dela seljakov za sedanji režim. Radek je član osrednjega izvrševalnega odbora ruske komunistične stranke in III. Internacionale. Dasi še mlad, je že izkušen bojevnik v delavskem gibanju. Rodil se je v Galiciji. Radek je dober poznavalec faz v mednarodnem delavskem gibanju. Smatrajo ga za veščaka v taktiki in v nemški revoluciji je igral veliko vlogo. Od nekaterih strani mu očitajo, da je ravno pri revolucionarnih eksperimentih v Nemčiji napravil velike taktične napake. Njegova zabava je, da na mednarodnih kongresih prikazuje raznim delegatom, koliko on bolje pozna razmere v delavskem gibanju ene ali druge dežele, kakor pa delegatje iz dotičnih dežel. Tudi on obvlada več jezikov.

Lunačarski, narodni komisar za prosveto, je star okoli 50 let. V revolucionarnih aktivnostih sodeluje okoli 25 let. Je človek duševnega tipa in znan kot eden najboljših vzgojateljev. Rusija se

danes predvsem trudi vzgojiti svoje ljudstvo, kajti carizem je šolstvo popolnoma zanemaril. Vzgojevalno delo se vrši pod vodstvom Lunačarskega. V prvih dnevih revolucije se je mnogo pisalo in govorilo o njem, ker je odstopil od te visoke službe v znak protesta, ko je izvedel, da je v bojih po padcu Kerenskija bila v izgredih zelo poškodovana cerkev sv. Vasilija na Rdečem trgu v Moskvi. Lunačarski je velik ljubitelj umetnosti in ni odobraval rušenja umetnin in umetniških stavb v prvih dnevih revolucije. Po tem dogodku so ga pridobili, da je zopet prevzel službo, posebno še, ker škoda ni bila tolikšna, kakor so v početku mislili. Tudi niso mogle boljševiške oblasti v prvih dnevih preobrata popolnoma kontrolirati razjarjenih mas. Toda polagoma so sovjetske oblasti vsaj v večjih mestih dobile kontrolo v svoje roke in nasilna nastopanja množic so bila z ostrimi odredbami zatrta.

Krasin, komisar za trgovino, je strokovnjak v gospodarskih zadevah. Že par let se muči v inozemstvu kot zastopnik sovjetske vlade in je aktiven pri pogajanjih za obnovitev trgovskih zvez z inozemstvom. Njegova najvažnejša misija je bila v Angliji, kjer je dosegel velike uspehe pri pogajanjih z Anglijo, upoštevajoč situacijo in sovražno zadržanje kapi-

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

talističnih vlad naprav sovjetski Rusiji. Svojo izobrazbo je dobil v Nemčiji. Krasin ni bil boljševik, toda svoje sposobnosti je dal v službo sedanjemu režimu, ker je videl, da na ta način lahko najbolj koristi Rusiji.

Čičerin je sedanji komisar za zunanje zadeve. To službo zavzema od časa Trockijevega odstopa. Na konferenci v Genovi je dokazal, da ima izredne diplomatične sposobnosti. Vendar pa ni dosegel velikih uspehov, kar pa je razumljivo, če pomislimo, da v kapitalistični diplomaciji ne odloča pravica, ampak svetovost zasebnih koristi. Čičerin in njegovi tovariši so napravili na genovski konferenci kljub sovražnemu stališču večine udeležencev prav dobre utise. Čičerin je iz aristokratske rodbine. V diplomatični službi je bil še pod starim režimom. Pozneje je postal protivnik carizma in aktiven revolucionar. Vsled tega je bil pregnan iz Rusije. Potoval je po raznih deželah, se učil tujih jezikov in študiral tuje šege in običaje. Te izkušnje mu pri njegovem sedanjem poslu veliko koristijo.

Lozovski je tajnik rdeče internacionale strokovnih unij. Po poklicu je klobučar, star okoli 40 let. Tudi on je bil v pregnanstvu in je potoval več let v raznih deželah. Precej let je bil tajnik krojaške strokovne organizacije na Francoskem. Po mesecu februarju 1917. je posvetil vse svoje aktivnosti delovanju v Rusiji. Ko je Tomski, predsednik zveze vseruskih strokovnih unij, odstopil od svoje službe, je bil na njegovo mesto izvoljen Lozovski, ki je eden najboljših ruskih strokovnjakov v delavskem strokovnem gibanju. Rdeča Internacionala strokovnih unij nima mnogo zaslonbe v zunanjih deželah. Ogromna večina svetovnega proletariata je združena v amsterdamski Internacionali strokovnih unij. Lozovski skuša najti pota in načine, da se večje radikalnejše unije v inozemstvu pridruži Moskvi. Dosedaj še ni uspel in govorilo se je že, da bi moskovska in amsterdamska organizacija v gotovih ozirih skupno nastopale. Toda nezaupnost je na obeh straneh še velika in še dolgo ne bo odstranjena. Dokler bodo na eni ali drugi strani nadaljevali s taktiko razdiranja in rušenja protivnih organizacij, toliko časa ni misliti na pristranejske stike delavskih elementov, ki so v nesoglasju radi taktičnih in drugih vprašani.

Aleksandra Kolontaj je voditeljica ruskega revolucionarnega žensktva, v kolikor ga je na strani skrajne leve. Ona je obenem voditeljica opozicije v komunistični stranki proti politiki večine, ki je Leninova politika. Je zelo dobra govornica, toda večje zaslonbe v strankinih vrstah nima. Okoli nje se zbirajo večinoma »sindikalistični komunisti«, kakor jih nazivajo v Rusiji. Obvlada več jezikov, nego katerakoli druga znamenit-

tejša osebnost v vodilnih krogih sovjetske Rusije.

*

Tu našteje osebe niso edine, ki so vredne, da jih opišemo. Na stotine drugih, nič manj sposobnih in naobraženih, deluje v revolucionarni Rusiji, da jo izvedejo iz sedanjega gospodarskega kaosa. Stotine najboljših Rusov deluje pri gradnji nove, boljše Rusije. Toda vsi ne zavzemajo tako važnih mest in raditega jih v inozemstvu ne poznajo, kakor bi zaslužili.

Politične vesti.

+ Slovenski poslanci koroškega deželnega zbora se družijo z »zatiralci«. Dunajska »Arbeiter-Zeitung« poroča, da je meščanska večina v koroškem deželnem zboru sicer razdeljena v grupah, a v velikih gospodarskih in tudi političnih vprašanjih se družijo vsi od slovenskega irredentista Poljanca, pa do najbolj zagriženega nemškega nacionalca dr. Fattingerja. Ta bratski objem se ponavlja posebno v boju proti socialistični manjšini. — Tako odlični dunajski list. Pri nas pa pravijo, da slovenska narodnost na Koroškem go krivdi socialistov peša.

+ Izjava opozicije na Madžarskem. Pretekli ponedeljek je pri otvoritvi madžarske narodne skupščine prevzel predsedstvo grof Apponyi, ki je po svojem otvoritvenem govoru prebral deklaracijo opozicije, ki izjavlja, da ne priznava parlamenta, ker je ljudstvo volilo pod nezaslišanim terorjem in da se zato tudi ne udeleži otvoritvene seje.

+ Nemški strokovničarji. 18. junija se je v Leipzigu pričel 11. strokovni kongres. Zanimiv je napredek te velike prostovoljne armade. Pred vojno so imeli 2½ milijona članov. Leta 1916. je padlo število na 966.000. Leta 1919. so pa imeli že 5½ milijona članov, lansko leto pa 7.720.000, t. j. sedemkrat več, kot je velik cel slovenski narod z duhovščino in škofom vred. Potem se ne smemo čuditi temu velikemu napredku v strokovnem pokretu. Imajo pač vzorne organizacije!

+ Dunajska internacionala. Ožji odbor tkzv. 2½ internacionala je imel v Frankfurtu na Meini 15. junija sejo. Pristopilo je 12 strank, med njimi tudi znana ameriška »socialist party«. Obsodili so boljševisko postopanje v procesu proti ruskim socialnim revolucionarjem. Za 15. september t. l. so sklicali konferenco te internacionala v Karlove vane na Češkem. Ta konferenca bo zanimiva, ker se je bodo udeležile tudi vse na novo pristopivše socialistične stranke.

+ Neuspešna taktika. V »Proletarcu« beremo: »Komunist Ludwig Lore je priobčil v listu »The Worker« članek, v katerem razpravlja o zedinjeni fronti delavstva. Kadar pišejo taki ljudje članke, so v eni vrstici za enotno fronto, v drugi napadajo tiste, s katerimi bi morali nastopati v skupnih akcijah. Lore se boji, ako pride do enotne fronte proletariata v tej državi, da bodo imele glavno besedo »reformistične« stranke. Zato čas za tako fronto po njegovem mnenju še ni zrel. Z bojem proti »reformističnim« strankam je treba nadaljevati, da se jih temeljito oslabi. Potem bi imeli vodilno besedo v zedinjeni fronti »čisti« revolucionarji. Kar trdi Lore, je imperialistična psihologija. Francija bo postala prijazna Nemčiji, kadar bo Nemčija toliko oslABLJENA, da ne bo več nevarna Franciji; kadar bo toliko izčrpana, da ne bo mogla več postati gospodarsko in politično močna država. Nekateri ameriški komunisti so za zedi-

nieno fronto. Lore jim bere levite. Med drugim pravi, da se morajo komunistične stranke najprvo utrditi. To se ne dogaja, kajti skoro povsod gredo nazaj. Med ekstremisti so večni boji, kar je naravno. Nadalje pravi Lore: »Tu v Zedinjenih državah se tisti elementi, ki so bili pred par leti tako navdušeni in prepričani o »oboroženem uporu« in prerokovali za absolutno gotovost, da se socialna revolucija v tej deželi dogodi v »par mesecih«, sedaj vesele v nadi za obnovo zedinjene fronte. Na zadnji seji centralnega odbora Workers Party za New York je bil n. pr. stavljen predlog za zedinjeno fronto pri novembarski volilni kampanji. Predlagano je bilo zediniti Workers Party, Socialistično stranko, Socialistično delavsko stranko, Farmer-Labor Party in druge delavske skupine za enotno listo kandidatov v opoziciji proti kapitalističnim interesom. Pod obstoječimi okoliščinami bi to zedinjenje dalo reformističnim strankam prevladujočo pozicijo. Komunistično gibanje v Zedinjenih državah je bilo razbito v letu svojega početka vsled kopiranja evropskih metod in nemislečega požiranja evropskih idej. Pazimo vsaj sedaj, drugače bomo v našem gibanju napravili enake napake kakor smo jih v prošlosti.«

Dnevne vesti.

Znak dobe. Dne 7. t. m. je odšla od svojih staršev 19 let stara P. Š., hči paznika v Ljubljani in gojenka tukajšnjega učiteljskega, ko je bila ravno pred izpitom. Obupan starši so dobili drugi dan od svoje hčere dopis, iz katerega je bilo vsaj toliko razvidno, da ni izvršila samomora. Vse iskanje in naznanjanje policiji ni nič pomagalo, da bi ugotovili, kam je dekle izginilo. Le med njenimi prijateljicami je šlo nekako čudno namigovanje. Na podlagi teh govoric je šel nje oče k jezuitom na Poljanah v Ljubljani v nadi, da mogoče pri teh »pravičnih« ljudeh kaj izve. Med drugimi izgovori je pa dobil še pouk, da je dekle z devetnajstimi leti že dosti staro, da more iti, kamor hoče. Nato so sledile poizvedbe več dni brez konca in kraja, pri čemer je oče prišel celi stvari vsaj toliko na sled, da mora biti negova hči v nekem samostanu v Varaždinu in da gg. jezuiti o tem vedo. S to vestjo je šel oče še enkrat k jezuitom in kategorično zahteval, naj mu povedo bivališče njegove hčere. Seveda, gg. jezuiti so imeli še zmirom dosti izgovorov, vendar so se končno nekako nejasno izjavili, da so v tej zadevi že itak nekam pisali in ukrenili vse potrebno. S tem seveda oče ni bil zadovoljen, odpeljal se je na lastno pest iskat hčer v varaždinski samostan. Tam jo je tudi res dobil in takoj odpeljal domov. — Na celi stvari je nekaj karakterističnega za današnjo dobo, in sicer to je značilno, kako se šolska mladina danes vzgaja k fanatizmu brez ozira na dolžnosti otrok do staršev. To seveda gg. jezuiti in njim slično črno čredo čisto nič ne briga, ker se niso še povzpeli do tega, da bi pri vsej svoji teološki izobrazbi vsaj enkrat v življenju premišljevali o tem, koliko je treba požrtvovalnosti, predno pride danes otrok iz proletarske družine pred izpit na učiteljsko. Seveda, s takim realnostni in vprašani resnega življenja se duhovščina ne »maže«, ker niso to nobene zamotane dogme. Lažje je z enostranskimi, fanatičnimi govori mešati glave mladini, ki še ni odgovorna za svoja dejanja. Menda jim gre že malokdo prostovoljno iz prepričanja

radi njihovi dejanj na limanice, torej fanatizirajo hitro še nezrele in vroče glave naših težko od nas vzgojenih otrok in zahrbtno gledajo, da jih pridobijo za svojo mrtvo štafažo in nam jo kot zverine proti naši volji iztrgajo iz rok, najljubše, kar imamo — našo lastno kri. To je nov dokaz več, kako je za ljudstvo prepotrebna in koristna ločitev cerkev od države. Zankrat bo dobro, če bodo delavski starši pazili dobro na svoje otroke pred črno čredo. Končno pa, kaj pravijo merodajne oblasti k takim dogodkom v civilizirani državi? — Ogorčeni starši. — (Starši! Čitajte brošuro »Socializem in vera«. ki je pred kratkim izšla in se naroča v pokrajinskem tajništvu SSJ, poštni predal 168 v Ljubljani. — Opomba ured.)

Astronomsko poročilo. Severozahodni vetrovi še vedno krožijo nad Celjem in nad Ljubljano. Približevali so se vedno silnejše in nazadnje so se spremenili v pravi orkan. Pri tem pa se je prigodila mala nezgoda. Orkan je pokvaril našemu poročevalcu vse astronomske aparate, tako, da so začasno nerabni. V strojnih tovarnah in livarnah pa je ta huda ura odnesla celo vsvo aktivno. Le z največjim trudom se jim je posrečilo rešiti pasivo. Radi te elementarne nezgode je industrijska zveza takoj sklicala izredno sejo, ki je bila zelo burna, a trajala je do zgodnjega jutra. Navzoč je bil tudi g. August Zabkar, njega jutra. Navzoč je bil tudi g. August Zabkar, glavni ravnatelj strojnih tovarnen in livaren in ob enem glavni krivec elementarne nezgode. Na predlog inž. dr. Šukleta se bo razpisala nagrada v znesku: en milijon kron poštenemu najditelju, ki bo vrnil nepoškodovano aktivno. Ker so bili gospodje industriji že preveč pod vplivom gospodične »Majolike«, je tajnik Ind. zv. dr. Šukle zaključil to za narodno gospodarstvo zgodovinsko važno sejo in naznanil, da se bo prihodnje nadaljevala.

Določena dne, ob uri strahov, so k tajni seji zaporedno koracali popolnoma telesno in duševno potni industriji. Predsednik je otvoril sejo ter ugotovil — nesklepičnost. Zborovalcem je dovolil 30 minut odmora, da po navdihnjenju božvolil prilize še kak član. Po odmoru so sejo na novo otvorili, prečitali pravila Ind. zv., izključili vse nenavzoče člane ter jih še povrh kaznovali z občutno globo. Nato se je oglašil g. Zabkar, ravnatelj Stroj. tov. in liv. v sledečih besedah: Ker stojimo ta mesec pod vplivom znamenja raksa, prosim g. zborovalce naj se vsak odločno izjavi, kako bi bilo mogoče preprečiti vpliv tega znamenja na naša podjetja. Pomislite gg. tovarniši, naš sotovariš Westen v Celju je bil vse delavstvo primoran poklicati iz zdravstvenega dopusta, v katerem so se duševno in telesno tako pomogli, da jih sedaj ne vpponejo niti vse peklenske sile. Načrt g. Šukleta, kako strojiti lačne delavske želodce po vzgledu Ribničana Urbana, se ni obnesel ker so žal med delavci večji specialisti, kot je bil Urbanov konj.

Ker se debata ni hotela razviti, je nato inž. Šukle izjavil, da je dnevni red izčrpan, prosi pa gg. industrijce za 6 mesečni dopust v katerem si bo svojo dušo in telo okrepčal v sveti reki Ganges. Med potjo pa misli obiskati deželo Faraos. Če bo imel srečo, bo poiskal tudi znamenite Kani - galilejske vrče s katerimi bo tem zalival proletariatske zahteve.

Državna posredovalnica. Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti, je iskalo v preteklem tednu od 4. do 10. junija 1922 dela 215 moških in 69 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 209 moških in 103 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 198. Promet od 1. januarja do 10. junija 1922 izkazuje 15.523 strank, in sicer 9044 delodajalcev in 9479 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 3830. Dela iščejo: kovači, elektromonterji, strojni ključavničarji, peki, mlinarji, natakariji, natakarike, trgovski sotrudniki, prodajalke dninarji, dninarice, pisarniške moči, šivilje, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd. — V delo sprejmejo: rudarji, kleparji, strojni ključavničarji, mizarji, žagarji, sodarji, zidarji, tesarji, pleskarji, kolarji, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Smrtno obsodbo nad atentatorjem Stejčcem izvrše 25. t. m. Stejčec je namreč

s posebnim pismom zahteval, naj njegovi zagovorniki ne potujejo na Bled h kralju in da pomiloščenja sploh ne sprejme. Dosedaj še ni znano nič končnoveljavnega o Stejičevi usodi.

Iz uredništva. Potrjujemo, da sodrug Viljem Neuner, nadučitelj v Marenbergu, ni niti pisec niti pošiljatelj članka v »Najprej« št. 123.: »Naše šole na meji«.

Ce si Sokol, boš užival ugodnosti, če nisi, pa ne, ker nimaš zanje zakonske podlage — si misli gospoda v prometnem ministrstvu, ki je poslala »Svobodnemu« centralnemu tajništvu na njegovo prošnjo za znižanje vozne posetnikom I. slovenske delavske olimpiade 25. t. m. na Jesenicah sledeči odgovor: Prometno ministrstvo ni moglo ugoditi prošnji zveze za vozno olajšavo z dne 18. t. m., št. 1173, ker za to nima zakonske podlage, a članom zveze nič ne brani, da tudi oni postanejo člani sokolskih društev in uživajo iste olajšave, kakor jih imajo člani sokolskih društev. — Belgrad, 31. maja 1922.

— Šef ministrovega kabineta. — Kakor vidite, približno isti odgovor, kakor so ga dobili sodrugi kovinarji pred kratkim, ko so zaprosili isto ministrstvo za iste ugodnosti ob priliki poučnega izleta na Jesenice. Ampak ta gorenji odgovor je še v toliko težji, ker vsebuje nesramno žalitev socialističnega delavstva, kateremu obljublja ugodnosti pod pogojem, da proda svojo čast in zavest ter gre delat štafazo med buržoazna sokolska društva, ki so seveda vladnim gospodom zelo povšeč, ker so uporabno orodje pri prirejanju patriotičnih parad in razširjevanju neomejenega spoštovanja do visoke gosposke. Delavec plačuje tiste davke, s katerimi se potem masti kapitalistično koritarstvo, v znak hvaležnosti pa mu je požirati še cinične nesramnosti in žalitve! Škandal je ta odgovor iz ministrskega kabineta. Pošteni ljudje bi rekli agitaciji za meščanskega Sokola, kakor je nastopna, da je podla. Seveda bo imela ta zadeva epilog še v parlamentu. Delavno ljudstvo pa, zapomni si dobro, kdaj si priredilo svojo prvo, še skromno olimpiado, in kako si bilo ob tistem času navezano res samo nase in na svojo požrtvovalnost, ko izdaja vladna buržoazija milijone in desetmilijone tvojih denarcev, da se prirejajo uprizoritve meščanskih, brezidejnih telovadnih društev s čim večjim pompom.

Ljubljana.

Odborova seja ljubljanske podružnice »Svoboda« se bo vršila danes, v torek 20. t. m. v prostorih centrale v Židovski ulici točno ob 8. zvečer.

Ne ovirajmo prometa. Videli smo danes na trgu, kako je stražnik opozoril dve gospe, ki sta se razgovarjali med tržnimi vrstami, naj ne ovirata prometa s postajanjem. Čisto prav tako; ta stražnik razume in vrši svojo dolžnost. Spomnili smo se pa pri tem na prvo prometno točko v Ljubljani: na križišče pred pošto. Ob gotovih promenadnih urah postaja prav težko priti skozi. Brezobzirno je zaprt tudi trotoar. Pa tam stoji tudi redar! Razumemo, da je neprijetno razganjati ljudi, a če so tako malo obzirni? ... Najmanj kar moremo zahtevati je, da je trotoar prost, vozovi si navsezadnje že izbojujejo pot. Svetujemo magistratu, da zaenkrat nabije tam vsaj primerno opozorilo.

Kdo mora voditi knjige opravljenega prometa? Po določilih zakona o davku na poslovni promet z dne 31. januarja 1922 Ur. l. št. 20 morajo voditi knjige opravljenega prometa vsa podjetja, zavezana javnemu polaganju računov, družbe z omejeno zavezo, vsi oni obratni in vsa ona

podjetja, katerih promet je presegal v minulem letu 360.000 Din. Za knjige opravljenega prometa ne določa zakon nikakršne oblike in posamezniki si jih smejo prirediti po lastnem preudarku in po potrebi svoje vrste posla. Tj davčni zavezanci morajo takoj vložiti prijave pri davčnem uradu ter plačati 1%ni davek za IV. četrtletje 1921 in I. četrtletje 1922 od prometa, opravljenega v tej dobi, kolikor še tega niso storili za prihodnja četrtletja pa najpozneje v 30 dneh po preteku vsakega četrtletja pri onem davčnem uradu, v čigar okolišju je njih obrat. Več je razvidno iz razgleda, ki je nabit na mestni deski.

Z ljubljanske univerze. Na filozofski fakulteti je bil izvoljen za študijsko leto 1922/23 za dekana gospod profesor dr. Fran Kidrič, kot preddekan bo pa posloval dosedanj dekan gospod prof. dr. Gavazzi.

Dar žitnega zavoda v Ljubljani. Državnim oskrbovancem v Dečjem domu v Bohoričevi ulici 29 in Materinskem domu, Streliška ulica 14, je poklonil žitni zavod 225 doz kondenziranega mleka za priboljšek na dan poroke kralja Aleksandra. Žitnemu zavodu izreka odsek za zaščito dece in mladine najlepšo zahvalo.

Prostov. gasilno društvo Vič-Glince priredi v nedeljo 9. julija t. l. veliko vrtno veselico z bogatim sporedom in restavraciji Amerika na Glincah ter prošri prijateljska društva da tega dne ne prireja veselice.

Vozni red južne in državne železnice, veljaven od 1. junija 1922, in koledar za leto 1922 je izšel in se dobi po vseh tobakarnah in kolportirjih časopisov v Ljubljani za ceno 3 dinarjev.

Potepanje psov po trgu. V zadnjem času pojavilo se je na Pogačarjevem in Vodnikovem trgu mnogo psov, ki tavajo okrog brez vsakega nadzorstva in delajo veliko nadlego ter pone- snajujejo razpostavljena živila. Vsled tega opozarja mestni magistrat lastnike psov, da jih v času ko so razpostavljena živila, ne puščajo na trg ter mestnemu konjaču naročil, naj vse take pse brez izjeme polovi in pokonča.

Celje.

Otvoritevno predavanje na socialističnem ljudskem vseučilišču se bo vršilo v soboto, 24. t. m. ob 8. zvečer na verandi gostilne »pri Kroni«, vhod z Vrazovega trga. Predaval bo sodrug Podbevšek »O duhovni revoluciji v okvirju kulturnih in političnih razmer v Jugoslaviji«. Sodrugi, udeležite se tega predavanja v obilnem številu!

Iz stranke.

Krajevna politična organizacija SSJ v Ljubljani priredi v četrtek, dne 22. t. m. ob 18. v veliki dvorani »Mestnega doma« shod s sledečim dnevnim redom: **Politični položaj.** Sodrugi, vsi na shod! — Odbor.

Iz strok. gibanja.

Kamnoseki in kamnolikarji, sploh vse delavstvo te stroke v Celju in Ribnici na Pohorju je v mezdnem gibanju. Nihče te stroke naj ne išče dela v teh krajih, dokler mezdni boj ni končan. — Unija stavbinskih delavcev za Slovenijo v Celju.

Vestnik Svobode.

Okrožnica vsem podružnicam »Svobode«. 1. Kakor je že naznanjena se bo vršila 25. t. m. prva javna telovadba delavskih telovadnih jednot »Svobode«. Ker je ministrstvo saobračaja odbilo prošnjo za znižano vožnjo po državni železnici na progi Ljubljana na Jesenice, pozivljamo vse podružnice, da nam takoj tekem dveh, treh dni po prejetju te okrožnice sporoče, koliko bi bilo sigurnih udeležencev prve javne telovadbe, da moremo, če se doseže skupno 300 do 400 udeležencev na progi Ljubljana - Jesenice naročiti posebni vlak, s čimer bo omogočeno seveda tudi znižana vožnja. Po južni železnici je znižana vožnja itak že dovoljena. Izkaznice za znižano vožnjo pošljemo tekem dveh dni podružnicam, ki so jih že naročile, drugim pa potam takoi, ko jih naroče. Vse podružnice pozivljamo, da napravijo čimvečjo agitacijo, da bo udeležba čim številnejša in da se požurijo z odgovorom, da ne bo prepozno. Pokažimo svojo moč! 2. Štev. 9—10 »Kres« izide koncem prihodnjega tedna, t. j. do 24. junija. Da se omogoči vsem članom nročnina, lalko člani naroče »Kres« pri podružnici in podružnici plačajo vsako štev. posebej t. j. K 6, za dvojno štev. K 12. Po tej ceni plačajo pa edino tedaj, če se zavežejo, da ga naroče najmanj za pol leta. Posamezna številka v kolpoltraju pa velja za članne 10 kron, dvojna številka pa 12 kron. To

smo določili zato, da omogočimo vsem članom nabavo svojega glasila, kljub slabemu njihovega socialnemu položaju. — Splošna delavska izobraževalna zveza »Svoboda« za Slovenijo v Ljubljani.

KAPITAL NIMA DOMOVINE.

W. Hinman piše v čikaškem »Herald-Examinerju« sila sovražno proti ameriškemu posojilu Jugoslaviji. Napada Jugoslavijo, ki po njegovem mnenju ne pomeni nič, ki ima kulturo Eskimovcev itd. Denar naj bi Amerika rajši porabila za melioracije svoje lastne zemlje, katera dela kar ne morejo napredovati zaradi — pomanjkanja denarja.

Če bi Hinman ne pokazal v svojem članku toliko sovražstva do Jugoslavije, bi mogoče mislili, da je patriot, ki ga boli srce, da roma ameriški denar v tujino, mesto da služi lastni domovini, tako pa smo prepričani, da se jezi na posojilo samo zato, ker pri tem nič ne zasluži. Če pa je njegova trditev, da namreč manjka v Ameriki denarja za melioracijske naprave, resnična, potem je pač podan nov dokaz, kakšen je kapitalistični patriotizem; potem je ameriškimi kapitalistom več za Jugoslavijo kakor za lastno domovino zato, ker se jim pač ljubezen do Jugoslavije bolj izplača. In taki so povsod. Na prsa se bijejo in pojejo kar naprej visoko pesem o domovini, tam o svojem predsedniku, tu o kralju, prirejajo parade in svečanosti, da bi pokazali svojo »ljubezen, vdanost in požrtvovalnost«, na drugi strani pa delajo kupčije, če treba in če dobro nesejo, tudi s sovražniki tiste domovine. Taki hinavci pa ne najdejo zadosti ostrih obsodb za delavno ljudstvo, ki se v obrambo svojih pravic odkrito in brez hinavščine, z jasnim ciljem združuje v mednarodnih zvezah. Očitajo mu brezdomovinstvo, očitajo breznarodnost, očitajo sploh pomanjkanje vsakega čuta za »vzvišene narodne ideale.«

Za take narodne ideale delavno ljudstvo res ne more imeti čuta.

Napisali smo te vrste niti proti, niti za dolarsko posojilo. Pokazati smo hoteli samo na brezdomovinstvo kapitalizma.

Gospodarstvo.

Merjenje gospodarske moči. V poročilu občnega zbora Konsumnega društva na Dunaju beremo, da je to društvo eno največjih na svetu. Ob sklepu poslovnega leta 1919/20. je štel 140 tisoč članov, deležni kapital je znašal 3 milijone 951.452 K, hranilne vloge pa 15 milijonov kron. Z ozirom na velikanski promet niso ta denarna sredstva zadoščala, razvili so agitacijo in nabrali hranilnih vlog toliko, da je imelo društvo na razpolago 54 milijonov kron. Danes pa ima gotovo znatno večjo vsoto, da more svoj promet obdržati na isti višini. Napravimo primer. Naše Konsumno društvo za Slovenijo šteje danes 20 tisoč članov in ima 4.700.000 K hranilnih vlog in poldrugi milijon deležnega kapitala. Za obrat razpoložljiva sredstva znašajo torej 6.200.000 K ali na 1000 članov 310 tisoč kron obratne glavnice. Na Dunaju je to razmerje drugačno. Na 1000 članov je prišlo že l. 1919/20. 315 tisoč kron obratnega kapitala. Torej vidimo, da je naša moč šele 2 leti pozneje prišla na isto višino kot moč dunajskih združnikov. Na boljšem smo danes le toliko, kolikor je danes kupna moč naše krone večja kot je bila pred dvema letoma kupna moč avstrijske krone. Očividno pa je, da to v danih razmerah še vedno pomalem stopajoče draginje nikakor ne zadošča. Vsa društva skušajo doseči povečanje obratne glavnice tako, da kot čebelice pridno zbirajo hranilne vloge svojih članov. Uspeh je očividan. Gospodarsko bomo čim močnejši, čimvečja bo obratna glavnica, zato nalogajmo vse prihranke v svojo hranilnico Konsumnega društva za Slovenijo, ki obstuje po 4/5 odnosa po 5% proti polletni odpovedi.

Strankin znak velja 5 Din komad.

Kdor ga še nima, naj ga takoj naroči pri našem tajništvu.

Dopisi.

Spor med zalagateljem električnega toka občine Šoštanj in med konsumentmi. Kemična tovarna, ki oddaja mestu elekt. tok, je pred kratkim stavila konsumentom ultimatum: »Če ne plačate toliko, kolikor zahtevamo, vam ustavimo luč«. Ta ultimatum je vzbudil med občani opravičeno razburjenje. Da se mesto odloči za ali proti, je občina sklicala tozadevni sestanek 6. t. m. v hotelu »Jugoslavija«. Sestanku so se odzvali po večini samo posestniki in le majhno število prizadetih delavcev. Le-ta se je izrekel odbiti nasilstvo, ki ga hočejo izvajati delničarji-židje in ljubljanski advokati nad tukajšnjim prebivalstvom. Diktat nemških in jugoslovanskih kapitalistov je brezobziren in o tem je Pokrajinska uprava za Slovenijo dobro poučena, pa molči brez posredovanja! Še manj, ona se niti ne briga, da bi odpravila nehygienične nedostatke, ki vladajo v kemični tovarni, vsled katerih

obstoja nevarnost, da izbrulne kaka epidemija med tukajšnjim prebivalstvom. G. obrtnega nadzornika v Celju pa opozarjamo, da si ogleda obrat in ugotovi, če ima imenovana tovarna kopelj za svoje delavce, ki jo mora imeti! Pri tej priliki bo našel v tovarni še marsikaj, kar ne odgovarja predpisom. Predpise, naredbe in zakone v varstvo narodnega zdravja in o zaščiti delavstva kujete sami, zato si želimo, da jih tudi izvršite, čeravno še zdaleka ne odgovarjajo namenu.

Davkoplačevalci sod. okraja Slovenjgradec naredo skupno vlogo na vlado o neenaki odmeri in izterjevanju davka. V okraju namreč nekaj posestnikov in drugih znanih oseb ne plačuje skoro nič, četudi imajo veliko imetja in denarja; sami se hvalijo, da ne plačujejo davka, češ, znati je treba. Delajo pa tako, da vabijo inteligenco na bogata kosila, izdatne večerje, ali oddajajo razno blago. Za protiuslugo dobe manjši davek ali pa se počaka z eksekucijo. Ker okraj tega ne odo-

bruje, naredi zgoranjo pritožbo na kate-ro že sedaj opozarjamo vlado; gospodi v Ljubljani in Slovenjgradcu tudi sami dobro vedo, kaj jih čaka, zato silijo stran. Posebno neki gospod pri davčni oblasti se hoče oprati tako, da se strankam v uradu prikupuje na prav ostuden način, svoje souradnike pa toži pri vsaki priliki višjim, ker ima v Ljubljani posebno zaslombo. Da tudi ta — povojna psihoza — ne bo izdala, četudi jo štiti delegacija, pa poskrbimo mi, davke treba plačevati, h temu nam ni treba lizunov, a plačajmo jih vsi in vsak po svojih dohodkih.

UTRINEK.

»Poženimo bogove iz oblakov in kapitaliste z zemlje in človeštvo bo rešeno.« (William Montgomery Brown, škof episkopalne cerkve v pokoju).

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ)
Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Zahtevajte povsod le milo z gazelco.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovaren.

Dürkopp, Styria, Waffrad.

Začasno znižane cene!

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sedlarje i. t. d. priporoča tvrdka:

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Išče se za tovarno pohištva in patosa v Nišu strojnik, zmožen delavec

za izdelovanje desk za tla (Schiffbodenbretter), ki mora znati ostriti klinje (Schiffboden-stroja). To delo razume vsak, kdor je delal v tovarnah pohištva pri strojih. Plača postranska stvar, nastop takoj. Ponudbe je poslati z navedbo plače na

Josip Draksler, Mislinje.

Za 2 dečka in 1 deklico (7-13 let)

iščem popolne oskrbe. Ponudbe pod 'Moderna vzgoja' na upravo 'Napreja'.

Ure budičke, nihalk, veržice, zlatino, srebrnino, očale in poročne prstane
kupite najbolje pri

A. Lečnik,
urar in zlatar,
Celje, Glavni trg št. 4.
Popravila dobra in točna.
Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15-II.

V neizmerni tugi naznanjam v svojem in svojih otrok imenu, da je naša nad vse ljubljena soproga in mamica, gospa

Agneza Detela roj. Reichmann

soproga poštnega uradnika

dne 18. t. m. ob 10. zvečer po večletni težki bolezni izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb drage ranjke se bo vršil v sredo, dne 21. t. m., ob 4. popoldne iz deželne bolnice na pokopališče k sv. Križu.

Ljubljana, dne 20. junija 1922.

Milan Detela, soprog. Milan in Hilda, otroka.

Tovarna

JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Barva

vsakovrstno blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapetnice in srajce.

Podružnice:

Maribor
Gosposka ul. 38

Novomesto
Glavni trg

Kočevje
št. 39.